

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Arts & Music

هنر و موسیقی

فرهاد ویاړ

اول دسمبر ۲۰۱۱

تیکن جا فاکلي، هغه آواز چې خپلواکي فریادوي

چیرې می د شوروي اتحاد د نوميالي موسیقي پوه دیمتری شوستاکوویچ څخه لوستي وو چې: «بی ایډولوژي موسیقي وجود نلري، آن پخواني آهنگ جوړونکو په پوهیدني یا نا پوهیدني سره په خپلو آثارو کې سیاسي اندونه څرگندول. موسیقي کولای شي او باید د انسان او د هغه د پرمختگ په چوپړ کې وي. باید هغه ته ځواک ورکړي څو خپل روحي غنا وپالي. ما ته موسیقي، فلسفي اند او منځپانگه لري. زما په فکر هر آهنگ جوړونکو باید د خپل اثر د تصنیف مخکې د خپلي موسیقي فلسفي او آرمانی بنسټونو ته فکر وکړي.»

او تیکن جا فاکلي، یو له هغو سندرغاړو او د رگي موسیقي آهنگ جوړونکی دی چې د «شوستاکوویچ» په شان، موسیقي د فکر، اند، باور، هیلي، آرزو او د ولس او انسان لپاره کاروي او د همدې لپاره وایي چې هغه د افریقایي ماشومان غږ دی: «دا ماشومان ما خپل غږ گڼي، ځکه په خپله کوم غږ نلري.» او «زه د هغوي غوښتنې نړۍ ته څرگندوم، د ټولو هغو خطرونو سره چې ورسره مخامخ یم او د همدې لپاره اړ شوم چې خپل هیواد، د عاج ساحل پرېږدم او له هغه ځایه وتینم.»

جا فاکلي وایي چې «مونږ د پیریو برده توب او مستعمره توب وروسته پنځوس کاله کیري چې خپلواکي لرو. خو مونږ یوازي د خپلواکۍ فوتوکاپي تر لاسه کړی ده. نن مونږ د خپلي خپلواکۍ د اصلي سند لپاره دعوا کوو. مونږ سیاسي او همدا ډول اقتصادي خپلواکي غواړو. خپلواکي نه ورکول کیري، بلکې اخیستل کیري.»

او د همدې لپاره هغه د موسیقۍ په مرسته د بیوزلو او زیارکینو انسانانو په کوڅو کې گرځي او زیارکینان منسجم کوي، هغه د بی سوادو وگړو کورونو ته ورځي، ورونه یې ډبوي او د ښوونځیو تگ ته یې هڅوي او نوم یې «افریقایي انقلاب» ږدي او باور لري چې بی له پوهې بریا نه تر لاسه کیږي. هغه په کوڅو کې د خلکو سره کښیني، د هغوي دردونو ته غوږ ږدي، کورنی جگړې وحشت بولي او دیکتاتور لورنت گباګوی د وحشیانه جگړو لپاره د خلکو جلا د گني او همدا لامل دی چې شعرونه، ترانې، ترجیع بندونه، فریادونه یې د ولس په آواز بدلیري او د وحشیانو کریکه پورته کوي او د دې لپاره چې د فساد، جگړې، بدمرغۍ، زبېښاک او غلا په ضد ترانې وایي، ترانې یې سانسوریري. خو وایي «که هغوي د دې لپاره چې زه رښتیا وایم ما تروروي، څه فرق نکوي، زه چمتو یم. یو څوک بالاخره باید دا شیان ووايي.»

تیکن جا فاکلی وروسته له هغې د ولسونو تر منځ په یو اتل بدل شو چې تلونکي ولسمشر گباګوی ته یې جلا وویل او د هغه د سیال السین کوییتارا غوښتنه، چې ورته ترانه ووايي، په قاطعیت رد کړه، او همدا لامل شو چې د جلا وطنی لاره ونیسي او لا په کلک هوډ د خلکو دردونه آواز کړي.

هغه باور لري چې ښکیلاکگر هیڅکله له زیارکینو ملتونو سره مرسته نشي کولای او یوازې موخه یې د هیوادونو لوټل دي: «له برده دارۍ وروسته د ښکیلاک وار راغی. کله چې هغه هم تیر شو، ښکیلاکگرو د «مرستی» خبره رامخې ته کړه، د هغوي تر نظر لاندې مرسته. لودیځ همدا اوس هم د افریقا ځمکنی زیرمې لوتي.» «زموږه لویه وچه، افریقا شتمنه ده، خو افریقانیان په فقر کې ژوند کوي. دا وضعه عادي نه ده، که ده؟ دا زما پیام دی.» هغه وایي چې هیڅوک افریقا نشي بدلوی او دا یوازې خلک دي چې دا کار کولای شي او په دې اړه خپل رسالت داسې څرگندوي: «دا امکان نلري چې هم د ستمخپلو بیانونکی ووسم او هم له هغوي فاصله واخلم، لکه د مایکل جکسن غوندې د مشهورو سندرغاړو په شان. دا کار عملاً ناشونی دی.» او همدا دی چې د خپلې لویې وچې د سوځیدو، ایره کیدو، لمبه کیدو، لوتیدو او ویجاړیدو خبرې کوي او له هیلې او آزادی غږیري.

دوي پر دیکتاتورۍ باندې سترگې پټوي

یوازې د دې لپاره چې مونږ وږي وساتي

دوی زموږ ثروتونه لوتوي

څو مونږ ژوندي خخ کړي

دوی کانگو وسوځوله

انگولای یې په لمبو کې ایره کړه

گابون یې په کنډواله بدل کړ

کنشاسا یې وسوځوله.

په رېښتيا، افريقا پورورۍ ده؟!

برده، مستعمره، رنځيدلى او لوټيدلى افريقا!

افريقا پورورۍ ده!؟

يو غر پېسي

چې بنکيلاکي فرانس آفريک غلا کړی (۱)

هغه گناهگارو مستبدينو غلا کړی

چې په سويس کې د خپلو بانکونو مخې ته ودرېدلي

له هغو بڼو سره چې سيروان ورکړي (۲)

له هغه پورونو سره چې له دُبي بې اخيستي دي (۳)

برده، مستعمره، رنځيدلى او لوټيدلى افريقا!

د مزدورانو په مزد

او د شکنجه گرو په وسلو

ملياردونه فرانکه

له بده مرغي هيواد څخه غلا شوي دي

د هوپوه له شلاقونو سره (۴)

او د ساسو له چټلو پېسو سره (۵)

په رېښتيا، افريقا پورورۍ ده!؟

آيا افريقا لا هم پورورۍ ده؟ - نه!

*

۴۰۰ کاله بنکيلاک

کلونه اجباري کار

زرگونه شرکتونو چې دا وچه بې لوتولی ده

د پېسو نړيوال صندوق توطئې

د نړيوال بانک ملنډې

او ملياردونه يورو چې دوکه بازانو غلا کړي

د بيلانسونو په جعلي شمېرو سره

د ساسو په چټلو پېسو سره.

په رېښتيا، افريقا پورورۍ ده!؟

*

يو غر پېسي

چې بنکيلاکي فرانس آفريک غلا کړی

د افريقا ولسمشران هر يو په يوې معاملي کې لاس لري

د هوپوه له شلاقونو سره

له بُنگو گُڼيو سره (۶)

په رښتيا، افريقا پوروري ده؟!

په رښتيا، افريقا پوروري ده؟!

په رښتيا، افريقا پوروري ده؟!

زما د هيواد وضعه خرابه ده

(ترجيع بند)

- ۱ -

زما د هيواد وضعه خرابه ده

زما د هيواد وضعه خرابه ده

زما د هيواد وضعه خرابه ده

زما د هيواد وضعه خرابه ده

تل خرابه ده

هو، زما د هيواد وضعه خرابه ده!

پخوا د شمال او سويل خبرې نه وى

خو اوس ټول شیان فاسد شوي دي

پوخ خپور شوى دى

محصلين خپاره شوي دي

ټولنه خپره شوى ده

او ان ميندې مو په بازارونو کې خپرې شوي دي.

- ۲ -

پخوا د مسيحي او مسلمان خبرې نه وى

خو اوس يې ټول شیان فاسد کړي دي

پوخ خپور شوى دى

محصلين خپاره شوي دي

ټولنه خپره شوى ده

او ان ميندې مو په بازارونو کې خپرې شوي دي.

- ۳ -

د ساحل عاج د فرقه اى لمسونو وروسته (۷)

چې نو يې اختراع کړ او ! او او آ

مونږ

د ببعالتی لپاره، د قبيله پالنې لپاره، د بيگانه ستيزی لپاره
کم درمل لرو.

- ۴ -

جاماناگانامونا

أبافكانگنانجاماناگانامونا

جاماناگانامینالو هو

أبافكانگنانجاماناگانامونا

ماگو میافکانگانجاماناگانامونا

اللهماهو کیلیچبلا

جاماناگانامولالو هو

جاماناگانامولا

جاماناگانامولا (۸)

سیاسي جگړه

زه په یاد لرم کله چې ځوان وم

سیاستوالان زموږ باندې ته راغلل

هغوی زما له والدینو وغوښتل چې ورته رایه ورکړي

او زما پلار وویل: نه، نه، زه دوی ته رایه نه ورکوم!

هیله، ژمنه، ښه ژوند، زده کړه

ښه واټونه او امنیت ما ته د راتگ لاره نه پیژني

او غږ یې له ما ډیر لیری دی.

حکومتونه، وزیران او ریيسان له زیاتو میرمنو سره

پوهنتونونه او شخصیتونه

ما ته د راتگ لاره نه پیژني

او له موږ نه ډیری لیری پراته دي.

زه په یاد لرم کله چې ځوان وم

پلار مې د خپلې کورنۍ او ملگرو څخه ترې تم شو

هغه یې بوتو چې په سیاسي جگړې کې وجنګیري

او اوس د سیاسي جگړې لپاره قرباني کیږي.

افریقايي انقلاب

موږ انقلاب غواړو

د ځوانانو انقلاب

د روڼ اندو انقلاب
دا انقلاب د افریقایانو لپاره د تعلیم انقلاب دی
مونږ انقلاب غواړو
د ځوانانو انقلاب
د روڼ اندو انقلاب
دا انقلاب باید د تور پوټکو انقلاب وي.

*

وروره، بنوونځي ته لار شه
او زده کړه چې دوي څه کوي
بنوونځی به ستا سترگي خلاصی کړي
د خلکو په وضعیت به پوه شی
وروره، بنوونځي ته لار شه
ته به ژر په ټولو هغو ستونزو پوه شی
چې ستا هیواد یې زغمي
وروره، ستا په ذهن کي
هغه ځواک دي چې نړی بدلولی شي
پوهه به له تا سره مرسته وکړي
چې ښه هیواد جوړ کړی
وروره ستا په لاسونو کي
د افریقا د خلاصون کلي ده
چې دي حکومت ورکه کړی ده
افریقایي انقلاب باید د تورپوټکو د آزادی انقلاب وي

تبعيض

په نړی کي ولي باید تبعيض وي؟
خدای دا نړی د ټولو لپاره پیدا کړه چې په کې ژوند وکړي
او وی ویل: یوه نړی او یو خلق
هو، وی ویل: یوه نړی او یو خلق
په نړی کي ولي باید تبعيض وي؟

*

خدای دا نړی د ټولو لپاره پیدا کړه چې په کې ژوند وکړي
او وی ویل: یوه نړی او یو خلق
هو، وی ویل: یوه نړی او یو خلق

خدای دا نری د ټولو لپاره پیدا کړه چې په کې ژوند وکړي
په نری کې ولی باید تبعیض وي؟

*

تبعیض شرم دی

هو، تبعیض شرم دی

د انسانیت لپاره شرم دی

جا، هو جا وایي

زه نه پوهیږم ولی زما خلك په سویلي افریقا کې ژاري

جا، هو جا وایي

زه نه پوهیږم ولی زما خلك په امریکا کې ژاري

په نری کې ولی باید تبعیض وي؟

جا، هو جا وایي

زه نه پوهیږم ولی زما خلك په سویلي افریقا کې ژاري

جا، هو جا وایي

زه نه پوهیږم ولی زما خلك په امریکا کې ژاري

په نری کې ولی باید تبعیض وي؟

زه نه پوهیږم ولی، او هو، زه نه پوهیږم ولی

زه نه پوهیږم ولی، او هو زه نه پوهیږم ولی

زه نه پوهیږم ولی، او هو زه نه پوهیږم ولی، ولی، ولی، ولی...

په نری کې ولی باید تبعیض وي؟

زه نه پوهیږم ولی، آه، نه پوهیږم ولی

زه نه پوهیږم ولی، ولی، ولی، ولی، ولی...

په دې نری کې ولی باید تبعیض وي؟

افریقا

افریقا، افریقا

افریقا غواري چې آزاده وي

مور - افریقا-

افریقا غواري چې آزاده وي.

زه د هغوی په سیستم پوهیږم

چې زما د خلكو په وړاندې یوه توطئه ده

که جا له مونږ سره وي

هیڅوک هم زموږ په ضد کیدای نشي

که جا زمونږ د خلکو لپاره وي
زه نه پوهیږم چې څوک به کوبښن وکړي
څوک به کوبښن وکړي چې زمونږ دښمن ووسي
زما افریقا غواړي چې آزاده ووسي
زه د هغوي په سیستم پوهیږم
چې زما د خلکو په وړاندې یوه توطئه ده
که جا له مونږ سره وي
هیڅوک هم زمونږ په ضد کېدای نشي
که جا زمونږ د خلکو لپاره وي
زه نه پوهیږم چې څوک به کوبښن وکړي
څوک به کوبښن وکړي چې زمونږ دښمن ووسي
زما افریقا غواړي چې آزاده ووسي.

*

افریقا غواړي چې آزاده ووسي
لکه زمری په ځنگل کې
افریقا غواړي چې آزاده ووسي
لکه مرغی په آسمان کې
که ته نه پوهیږی، نه پوهیږی
ته باید پوه شی
چې مور - افریقا - آزاده نه ده
او هو، او هو آزاده نه ده!
او هو، او هو آزاده نه ده!
مور - افریقا - آزادي غواړي

*

کله چې زه د آزادی په اړه غږیږم
زه د اقتصادي آزادی په اړه خبرې کوم
کله چې زه د آزادی په اړه خبرې کوم
زه د سیاسي آزادی په اړه خبرې کوم
که ته تر اوسه نه پوهیږی، تر اوسه نه پوهیږی
اوس باید پوه شی
مور - افریقا - لا آزاده نه ده
او هو، او هو آزاده نه ده!
او هو، او هو آزاده نه ده!
مور - افریقا - غواړي چې آزاده شي!

-
- (۱) فرانس آفریک د هغه دولتي مافیاني نظام نوم دی چې د دوگل په وخت کې د ژاک فکار لخوا رامنځته شو (د فرانسې له دولت سره د افریقایي مخورو اتحاد)
- (۲) سیروان یو فرانسوي فاسد سوداګر و چې په خانګري توګه په افریقا کې په تیره بیا د الډف ELF فرانسوي شرکت په تړاو فعال و.
- (۳) ایډریس ډبی، د چاد دیکتاتور
- (۴) هوپوه بویګني – د ساحل عاج پخوانی ولسمشر و.
- (۵) ساسون ګوسه – له ۱۹۷۹ څخه تر ۱۹۹۲ کلونو پورې د زئیر ولسمشر چې د ګنګو اوسنی ولسمشر دی.
- (۶) عمر بنگو – د ګابن پخوانی ولسمشر
- (۷) Ivoirité ایویریته: هغه اصطلاح ده چې دګباګیو په وخت کې د دې لپاره چې د ساحل عاج «پخواني اصیل» د «عوضي متحدینو» په وړاندې ولسمو، په ساحل عاج کې یې اختراع کړه. (تفرقه واچوه او حکومت وکړه)
- (۸) په هیواد کې ګنګسټیا واکمنه ده
- هغوی غواړي زموږ هیواد په مخصصه کې بنکيل کړي
ټول هغه کسان چې غواړي زموږ هیواد له منځه ويسي
خدایه ته یې جزا ورکړی
ګنګسټیا واکمنه ده
او هر څوک یوازې په خپل فکر کې دي